

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา
โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
THE MANAGEMENT EFFICIENCY OF BUDDHIST CHARITY SCHOOLS A CASE
SDUTY OF ANUBANWATCHOTITHAYAKARAMSONGKOH SCHOOL
DAMNOENSADUAK DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

^[1]พระธีรวัชร มุตตจิตโต Phra Teerawat Mutajitto

^[2]พระสมุทรวชิรโสภณ Phrasamutrawachirasophon

^[3]พระครูวิสุทธิฐานันท์คุณ Phrakhru Wisutthanantakhun

^{[1] [2] [3]}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: teerawatudomsin@gmail.com

Article Received: August 11, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้บริหาร ครู บุคลากร และเจ้าหน้าที่ โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ จำนวน 137 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้านซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา

โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่า การลาออกของครูในช่วงภาคการศึกษาหรือ ปีการศึกษา เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ ซึ่งทำให้โรงเรียนหาบุคลากรไม่ทัน ต้องให้ครูที่อยู่ทำการสอนแทนชั่วคราว บุคลากร ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรด้านพระพุทธศาสนา ในการจัดกิจกรรมทางศาสนา ครูใช้เวลากับการเตรียมสอนและการอยู่ในชั้นเรียนน้อยลง เพราะต้องทำงานเอกสารและทำการประเมิน งบประมาณสำหรับเป็นค่าตอบแทนของครูผู้สอนน้อย ผู้สอนหรือบุคลากรภายในโรงเรียนยังให้ความสำคัญได้ไม่เต็มที่ในการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม บริหารยังให้ความสำคัญกับการจูงใจครูในโรงเรียนน้อยไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินเดือนและสวัสดิการและความก้าวหน้าทางอาชีพตลอดจนสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการ, โรงเรียนการกุศลวัดในพระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of management efficiency of Buddhist charity schools : a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province, 2) to study the comparison of management efficiency of Buddhist charity schools : a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors and 3) to study problems, obstacles and suggestions on the management efficiency of Buddhist charity schools : a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province. The research methodology was a mixed method research. In part of the quantitative research, a questionnaire was used as a tool to collect field data from 137 administrators, teachers, personnel and staff of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, data was analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, and in part of qualitative research, document analysis and the interview form were used as the tools for collecting field data from 9 key informants and analyzing the data with contextual content analysis techniques. The research results were; 1) The management efficiency of Buddhist charity schools: a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province, in general was, it was at a high level with an average of 4.15. When considering individually, it was found that the aspect with the highest average was personnel development at a high level with an average of 4.23, the aspect with the lowest average was the evaluation of working performance at a high level with an average of 4.09. 2) The comparative results of opinions toward the management efficiency of Buddhist charity schools: a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province by classifying according to gender, age, educational background, it was found that there was no difference in all aspects, which rejected the hypothesis and the sample group with different years of work had different opinions at statistical significance level of 0.05. 3) The problems, obstacles on the management efficiency of Buddhist charity schools: a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province was

found that the resignation of teachers during the semester or academic year in order to become a government officer, causing the school to not find personnel in time, so the existing teachers had to teach instead temporarily, Buddhist personnel was not enough to organize religious activities, teachers spend less time preparing for teaching and being in class because they had to do paperwork and assessments, fewer budgets for teacher compensation, teachers or other school personnel were not fully cooperating with their work as a team, administrators also paid less attention to motivation for teachers, in terms of salary and benefits and career advancement, as well as the working environment.

Keywords: Efficiency, Management, Buddhist Charity Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ เพราะมนุษย์ในฐานะทรัพยากรสำคัญ ถือว่าเป็นต้นทุนปัจจัยที่จะนำมาพัฒนาบ้านเมืองให้เกิดความสงบสุข การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้เกิดความรู้ควบคู่คุณธรรมไปด้วยเพื่อสร้างทรัพยากรที่เป็นคนเก่งและคนดี การบริหารจัดการการศึกษาที่มีผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เมื่อบริหารจัดการกระทำตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนอย่างไม่ขาดตกบกพร่องถือว่าการกระทำที่ดี เป็นการกระทำตามบทบาทหน้าที่ และได้ปลูกฝังความดีแก่ผู้อื่นคือตนเองเป็นผู้นำที่ดี โดยเฉพาะการเป็นหรือการมีภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมย่อมจะสามารถนำองค์กร นำโรงเรียน นำบุคคลไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การบริหารงานที่ดีนั้น คือ การใช้ทรัพยากรขององค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการวางแผน การจัดองค์กร การสร้างแรงจูงใจ และการควบคุมทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรวัตถุให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ด้วยดี (เสนาะ ตีแยว, 2554) และที่ไม่ประสบความสำเร็จก็เนื่องมาจากคน อันเนื่องมาจากไม่มีแนวทางในการปฏิบัติตน ให้มีการใช้จ่ายอย่างพอเพียง ถ้ามีความสัมพันธ์กันแล้วย่อมจะไม่เดือดร้อนและกระทำการทุจริตใดๆ เมื่อรู้จักที่จะดำเนินชีวิตของตนเองดีแล้ว ก็ย่อมที่จะเผื่อแผ่ไปในคนรอบข้าง สามารถที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้และมีส่วนร่วมในชุมชนก็จะสามารถทำให้สังคม และชุมชนมีแต่ความผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มี ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างมากยิ่ง เช่น อัถถจริยา คือการสงเคราะห์ทุกชนิด หรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น สมานัตตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอที่เสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างเสมอภาควางตัวเหมาะสมกับสถานภาพที่เป็นอยู่ (พระไพศาล สุทธจิตโต (โนทายะ), 2554)

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในฐานะเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในท้องถิ่น โดยเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และคณะกรรมการโรงเรียน หรือให้ที่ดินแก่รัฐบาลในการจัดตั้งโรงเรียน หรือทางวัดให้ใช้ที่ดินของวัดในการสร้างอาคารเรียนให้เป็นโรงเรียนมีวัดทั่วประเทศหลายวัดได้จัดตั้งโรงเรียนเอกชนขึ้น ดำเนินการจัดจ้างครูให้มาทำหน้าที่สอนหนังสือซึ่งบางวัดก็ใช้พระภิกษุสงฆ์ ผู้ที่มี

ความรู้ด้านวิชาการ เป็นครูพระในการจัดการเรียนการสอน บางวัดก็เก็บค่าเล่าเรียน บางวัดก็สอนให้ฟรีโดยใช้เงินงบประมาณของวัดในการดำเนินการ โรงเรียนการกุศลของวัดเน้นนโยบายการจัดการเรียนการสอน ศีลธรรม พุทธศาสนศึกษาเป็นหลักสาระสำคัญ รองลงมาจะเป็นเรื่องวิชาการตามหลักสูตร ตามหมวดวิชา หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทางรัฐบาลกำหนดตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ของวัด และการจัดตั้งเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดก็เป็นไปตามกฎระเบียบ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้ประสบปัญหาการดำเนินการอุดหนุนเหมือนโรงเรียนเอกชนทั่วไป ไม่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนการสอนจากผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน จึงทำให้โรงเรียนบางแห่งต้องเลิกกิจการเรียนการสอนไป ส่วนบางแห่งได้โอนกิจการโรงเรียนให้แก่รัฐบาลดำเนินการต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2559)

สภาพปัญหาที่พบเห็นในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการบริหารงานของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีความซับซ้อนด้านการบริหารมาก เพราะมีปัจจัยหลายด้านที่เข้ามาส่งผล เช่น ด้านภาวะการแข่งขันของระบบการศึกษา ด้านการปรับตัวให้เข้ากับนโยบายที่ทางภาครัฐกำหนดให้ทุกปีซึ่งแต่ละปีนั้นมีความแตกต่างกัน ด้านอิทธิพลทางการเมืองภาคท้องถิ่น ด้านงบประมาณที่มีจำกัด และด้านปัญหาคอรัปชั่น ในด้านการแข่งขันของระบบการศึกษานั้นสำคัญ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเป็นส่วนช่วยให้ผลการสัมฤทธิ์ทางการศึกษาประสบความสำเร็จ การบริหารบุคลากรจึงเป็นงานสำคัญของระบบการศึกษา ปัญหาของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่จะสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพ อาจเป็นข้อเสียเปรียบอย่างหนึ่ง เพราะบุคลากรส่วนมากจะไม่ค่อยเลือกเป็นครูเอกชน แต่จะเลือกที่จะเป็นครูรัฐบาล เนื่องจากปัจจัยสำคัญนั้นคือเรื่องผลตอบแทน การได้รับการอุดหนุนจากทางรัฐบาลสู่โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเพื่อมาเป็นสวัสดิการสู่ครูนั้นยังไม่เพียงพอ และเท่าเทียมกับครูรัฐบาล ดังนั้นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จึงประสบปัญหาสมองไหล คือครูที่ทำงานมักจะขอลาออกเพื่อไปสอบบรรจุครูรัฐบาล จึงเป็นลักษณะทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จึงมีครูมีประสบการณ์น้อย ฉะนั้นบุคลากรในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จะต้องปฏิบัติงานหนัก และมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สูงกว่าเพราะเพื่อจะได้ทำให้ตนเองยังคงปฏิบัติงานในโรงเรียนนั้นได้ และการดำรงรักษาบุคลากรของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในปัจจุบันก็ถือว่าโรงเรียนนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญต่อบุคลากรเท่าที่ควร ถึงแม้บุคลากรนั้นจะมีความสามารถก็ตาม โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ยังละเลยการให้ขวัญกำลังใจกับบุคลากร คือ หากมีบุคลากรที่เก่งและมีความสามารถก็ไม่รักษาไว้เท่าที่ควร

การจัดการศึกษาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ต้องมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นคนเก่ง คนกล้าและคนดี เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีทักษะหลากหลาย มีคุณธรรมและเจตคติ ที่ดีมีความรับผิดชอบ พึ่งตนเองได้ รู้จักตนเองและเข้าใจตนเอง มีพลังในการคิด การตัดสินใจ และการปรับตัวทั้งด้านการเรียน การดำเนินชีวิต การเลือกอาชีพด้วยความรอบคอบชาญฉลาด สมเหตุสมผล รักการทำงาน เอางานเป็นชีวิตและดำเนินชีวิตใน สังคมสมัยใหม่อย่างมีแบบแผน มีหลักเกณฑ์ มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ตลอดจนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน เพิ่มพูนพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมให้ทันสมัยอยู่เสมอ จึงจะมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จและสงบสุข ท่ามกลางปัญหาอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลัน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยี(วิโรจน์ สารัตนะ, 2555) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจะมีมาตรการในการจัดสรรทรัพยากรทั้งปวงเพื่อให้เกิด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากร ครูโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ จำนวน 137 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 รูปหรือคน กลุ่มที่ 2 ครู บุคลากร และเจ้าหน้าที่ จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 กรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80-1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.955 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี รวม 6 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียน

การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางการสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม

ที่	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีในภาพรวม	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การวางแผนบุคลากร	4.13	0.481	มาก
2	การสรรหา	4.15	0.491	มาก
3	การพัฒนาบุคลากร	4.23	0.488	มาก
4	การบริหารค่าตอบแทน	4.19	0.550	มาก
5	การประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.09	0.627	มาก
6	การดำรงรักษาบุคลากร	4.17	0.532	มาก
	ภาพรวม	4.15	0.445	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

- 1) ด้านการวางแผนบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ มีผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาบุคลากรควบคู่กับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อพัฒนาด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนอัตรากำลังตามนโยบายและแผนที่กำหนดอยู่ในระดับมาก มี
- 2) ด้านการสรรหา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ มีผู้บริหารสถานศึกษาออกแบบระบบคัดเลือกบุคลากรอย่างเหมาะสมและยุติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มีการจัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก
- 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากรโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ มีผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรมพิจารณาวิชาชีพ จรรยาบรรณของบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 4) ด้านการบริหารค่าตอบแทน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ มีผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสวัสดิการในการทำงานล่วงเวลาในและนอกโรงเรียนอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก
- 5) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กระบวนการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กระบวนการพิจารณาจากการปฏิบัติงานที่คำนึงถึงจุดเด่นจุดด้อยของบุคลากรทางการศึกษา
- 6) ด้านการดำรงรักษาบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการเลื่อนตำแหน่งบุคลากรเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ดูแลคุณภาพชีวิตบุคลากรของสถานศึกษาตามความเหมาะสม

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และตามสมมติฐานการวิจัย ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค สำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) การลาออกของครูในช่วงภาคการศึกษาหรือ ปีการศึกษา เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ ซึ่งทำให้โรงเรียนหาบุคลากรไม่ทัน ต้องให้ครูที่อยู่ทำการสอนแทนชั่วคราว บุคลากร ไม่เพียงพอ และจบการศึกษาไม่ตรงกับสายงาน 2) ขาดบุคลากรด้านพระพุทธ ศาสนา กิจกรรมทางศาสนา พิธีกรรมที่ถูกต้อง ขาดการดูแลทั้งภาครัฐและเอกชน 3) ครูใช้เวลากับการเตรียมสอนและการอยู่ในชั้นเรียนน้อยลง เพราะต้องทำงานเอกสาร และทำการประเมิน จนละเลยการพิจารณาที่คุณภาพของตัวเด็ก ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นผู้จุดประกาย หรือสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง 4) มีงบประมาณสำหรับเป็นค่าตอบแทนของครูผู้สอนน้อย ครูรู้สึกว่ายังไม่มีความเหมาะสมกับประสบการณ์ที่อยู่ในโรงเรียน 5) คุณครูหรือบุคลากรภายในโรงเรียนยังให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่ในการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม 6) ผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับการจูงใจครูในโรงเรียนน้อยไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินเดือนและสวัสดิการและความก้าวหน้าทางอาชีพตลอดจนสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) สถานศึกษาควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาต่อบุคลากรในสถานศึกษา 2) สรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่ง โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การคัดเลือก บุคคล การปฐมนิเทศ การทดลองปฏิบัติหน้าที่และการบรรจุแต่งตั้งในโรงเรียน ให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานเพื่อรับประกันด้านประสิทธิภาพบุคลากรทุกคนมีอิสระในการใช้ประสบการณ์เพื่อปฏิบัติงานของตนอย่างสุดความสามารถ 3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรักความสามัคคีกันในทุกคณะจัดมีการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเกิดการพัฒนาองค์ความรู้ความสามารถแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง 4) ปรับปรุงค่าตอบแทนให้อยู่ในรูปของตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน เช่น การได้รับเงินเดือนที่เป็นธรรมตามผลงาน การให้โบนัส เงินรางวัล การให้รางวัลเมื่อมีผลงานโดดเด่น 5) ให้ความสำคัญในด้านของรูปแบบการบริหารที่ดี เช่น ขั้นตอนการทำงานที่กระชับและเหมาะสม การมอบหมายงานที่มีความท้าทาย และตรงกับความรู้ความสามารถ 6) ให้ความสำคัญกับการจูงใจพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของเงินเดือนและสวัสดิการ หรือโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ ตลอดจนสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยที่ดีในการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การบริหารหรือกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นวิธีบริหารจัดการเพื่อเป็นการ

สร้างความมั่นใจว่ากระบวนการหรือการดำเนินงานจะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยแนวทางที่จะให้ได้ผลตามที่ต้องการ การดำเนินการจนได้ผลดีนั้น ล้วนมาจากความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ หากดำเนินการงานบริหารสามารถสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริหารได้ถือว่ามีคุณภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของพระคำไซ คมภีรานนโท (ธงสวัสดิ์) (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ผลวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางการจัดหลักสูตรเป็นไปตามนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ แต่บุคลากรยังขาดทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนเน้นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามแผนการสอน การวัดผลเน้นประเมินผล ตามสภาพความเป็นจริงวิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อใช้ในต่อไปอย่างไรก็ตามยังขาดแคลน สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง วิทยาลัยสงฆ์ต้องค้ำคอควรจัดให้มีการศึกษาดูงานฝึกอบรมด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการพัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดเป็นนโยบาย และ แผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม จัดหาสื่อ และเทคโนโลยีการเรียนการสอน และฝึกอบรมการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อนึ่งควรจัดหาเอกสาร ตำราอุปกรณ์ เกี่ยวกับขบวนการเรียนการสอนให้เพียงพอบุคลากรควรมีความต้องการ ใฝ่ใจรักที่จะปฏิบัติงานอยู่เสมอ ประารถนาที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป มีความขยัน หมั่นประกอบการทำงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ต้องตั้งจิตรับรู้ใน การกิจที่ได้รับมอบหมายโดยปฏิบัติงานด้วยความคิด เอา จิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อน ลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่งานที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง และหมั่นใช้ปัญญา พิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผลตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในงานนั้น ๆ ที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัดผล และคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลาซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ พระครูสุธีปริยัติวิธาน (สุภาพ อาตาทโก) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพผลการจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา:กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านโป่งสามัคคีคุณูปถัมภ์) อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี” ผลการ วิจัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดศุภชัย ขนติโก (บุญอิม) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัด ใน พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัด ราชบุรี”ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ ในระดับมาก มี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการ จัดสรรงบประมาณ สำหรับโครงการและกิจกรรม ภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการบริหารงาน บุคคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรที่ทำการสอน อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 4) ด้านการ บริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก มีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดได้แก่ มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน อยู่ใน ระดับมากและสอดคล้องกับที่พระมหาพนมกรณ จิตเมธี (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ”ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักเรียนในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมราช ศึกษา จังหวัดเชียงใหม่” จากผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรที่ทำการสอน อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

การบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือการพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ และเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอด ต้องกำหนดแผนงานวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ โดยพึงพึงงบประมาณจากรัฐที่มีไม่มากนักด้วยความประหยัด ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลาและทรัพย์สินอย่างอื่น เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบผลการวิจัยว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุงาน โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับที่ เตือนใจ ศรีรัตนะ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคกลางเขต 1” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคกลางเขต ๑ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์,ทำงาน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยขององอาจ นามพิกุล (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดขอนแก่นเขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาเกียรติศักดิ์ ฉันทมโม (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารและการจำแนกตามพรรษาของผู้บริหาร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ไข้ปัญหา ดังนี้ ในด้านการสรรหาบุคคล ควรประกาศรับสมัครเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงตามที่โรงเรียนต้องการ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ควรหางบประมาณเพื่อเพิ่มอัตราเงินเดือนให้เต็มตามวุฒิการศึกษา ด้านการพัฒนาบุคคล ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหรือการประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และในด้านการให้บุคคลพ้นจากงาน ควรพิจารณาจากผลงานของบุคลากร/ครูและพิจารณาโยกย้ายตำแหน่ง ผลปรากฏว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานสอดคล้องกับที่พระมหาวิระพนธ์ ผ่องผาลา (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของการบริหารงานบุคคลของ

ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย แสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตามรายด้านของการวิจัย ดังนี้

1. การวางแผนบุคลากรประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงาน ได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ การปรับเปลี่ยนจากการบริหารแบบควบคุม มาเป็นการบริหารแบบทุกคนมีส่วนร่วม การจัดระบบบริหารงานบุคคลให้เกิดความเสมอภาค เท่าเทียม เป็นธรรม การส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำเนินงานในแต่ละงานโดยระบบ ซึ่งงานจะประสบความสำเร็จและโรงเรียนจะเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพได้หรือไม่ขึ้น ส่วนสำคัญที่สุดคือการขับเคลื่อนโดยฝ่ายบริหารงานบุคคล การปรับพฤติกรรมการบริหารที่เคยมุ่งให้ความสำคัญกับผู้บังคับบัญชา เปลี่ยนมาเป็นการให้ความสำคัญแก่

ผู้รับบริการและเพื่อนร่วมงาน และการปรับเปลี่ยนจากการบริหารแบบควบคุมมาเป็นการบริหารแบบทุกคนมีส่วนร่วม

2. ศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โรงเรียนใช้วิธีการบริหารกำลังคน การคัดเลือก บุคคล การปฐมนิเทศ การทดลองปฏิบัติหน้าที่และการบรรจุแต่งตั้งในโรงเรียน ให้บุคลากรมีส่วนร่วม สร้างนวัตกรรมเพื่อการดำเนินการคัดเลือกบุคลากรจัดทำแผนการดำเนินการคัดเลือกและการสรรหาบุคลากร การกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วมากขึ้น จัดสรรอัตราครูให้เหมาะสมกับภาระงานที่สอนตรงกับวิชาเอก ใช้ประสบการณ์เพื่อปฏิบัติงานของตนอย่างสุดความสามารถ และผู้บริหารวางตน เป็นกลางในการสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถเพื่อทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

3. การพัฒนาบุคลากร ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้า รับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูสนับสนุนให้ครูมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพมอบหมายงานอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคคล ดำเนินการอำนวยความสะดวกและประสานการจัดการศึกษากับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นหน้าที่อันสำคัญ คือ การบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุตามจุดหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นบุคลากรที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถมีทักษะ เป็นผู้ นำการเปลี่ยนแปลง บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ เป็นธรรม โปร่งใส เป็นแบบอย่างที่ดี อันจะส่งผลให้ได้รับความศรัทธาंनाเชื่อถือจากครู นักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชนพิจารณา มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ มีการประชุมชี้แจงการดำเนินการพิจารณาความดีความชอบให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม

4. การบริหารค่าตอบแทน ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของโรงเรียน การดำเนินงานด้านบริหารงานบุคคล ต้องให้มีความคล่องตัวมีอิสระภายใต้ระเบียบกฎหมายและเพื่อใช้คนให้เหมาะกับงานตามวัตถุประสงค์และความต้องการของหน่วยงานเพราะเมื่อคนมีคุณภาพมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแล้วย่อมส่งผลถึงความสำเร็จในการบริหารงานด้านอื่นๆ และส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งถือว่าเป็นงานสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ รวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจมีสวัสดิการที่เหมาะสมเพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับสวัสดิการต่างๆ ของครูและบุคลากร พิจารณาตามหลักเหตุผล ความเสมอภาค ความเหมาะสมของตำแหน่งงาน เพื่อสร้างคุณธรรมภายในโรงเรียน ให้รางวัลแก่ครูอาวุโส จ่ายค่าตอบแทนที่สูงกว่าให้แก่ครูที่มีความจงรักภักดีและปฏิบัติงานกับสถานศึกษามาเป็นเวลานานให้ความสำคัญกับสวัสดิการต่าง ๆ ของครูและบุคลากร ทั้งในเรื่องด้านค่าตอบแทน เงินเดือน มีเงินวิทยฐานะ ด้านสุขภาพ และบ้านพักการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครูและบุคลากร

5. การประเมินผลการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สมรรถนะ ทางวิชาชีพ ครูมีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาและวิธีการสอน พิจารณาจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับ มอบหมาย การปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่โรงเรียนได้กำหนด พิจารณาจากการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เรียนรู้ และทำงานร่วมกัน จัดทำตัวชี้วัดการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

6. การธำรงรักษาบุคลากร ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จัดทำโครงการเสริมสร้างกำลังใจของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา การจัดเลี้ยงสังสรรค์เพื่อสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร การมอบของเยี่ยมไข้ เพื่อสร้างแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน การให้ความยกย่องชมเชยเลื่อนขั้น บำเหน็จความดีความชอบอย่างเหมาะสมกับผลการปฏิบัติงาน จัดทำโครงการเสริมสร้างกำลังใจของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าสัมมนา อบรม ศึกษาดูงาน ตามสายงานที่ขาดแคลน และการดำเนินงานมีกิจกรรมสร้างมิตรภาพและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสทำความรู้จักกันเสริมสร้างรักษาสัมพันธภาพให้มั่นคง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจสวัสดิการให้ครูเพื่อความทัดเทียมให้กับผู้มาทำหน้าที่ในการสอน และมีค่าตอบแทนให้อย่างเหมาะสม
 - 1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงาน อาทิ การทำงานเป็นกลุ่ม หรือการทำงานเป็นทีมจัดครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องคอยประสานงานเพื่อความสะดวกต่อการทำงาน
 - 1.3 ผู้บริหาร ควรส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องการทำงานโดยใช้หลักพุทธธรรม ในสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างให้กับครูผู้สอน บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน และชุมชน
 - 1.4 ผู้บริหาร ควรส่งเสริมสนับสนุนหาทุน จัดสรรงบประมาณพัฒนาสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษาย่างเหมาะสม โปร่งใสไม่อคติ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
 - 2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลขององค์กรของโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เตือนใจ ศรีรัตนะ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคกลางเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พระครูปลัดศุภชัย ขนดีโก (บุญอ้อม). (2561). ความพึงพอใจในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุธีปริยัติวิธาน (สุภาพ อาตาทโป). (2561) ประสิทธิภาพการจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา:กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านโป่งสามัคคีคุณูปถัมภ์) อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระคำไข คมกีรานนโท (ธงสวัสดิ์). (2558). ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล สุทธจิตโต (โนทัยะ). (2554). การบริหารงานโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเกียรติศักดิ์ ฉันทมโม. (2558). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพนมกรณ์ จิตเมธี. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักเรียนในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมราชาศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิระพันธ์ ผองผาสา. (2558). การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2555). การพัฒนานโยบายการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2559). โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2554). หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- องอาจ นามพิกุล. (2564). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดขอนแก่นเขต 1. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.